

Predgovor

56. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

SLUŠATI UHOM SRCA

Već 56. godinu zaredom rimski biskupi se, u povodu Svjetskoga dana društvene komunikacije, posebnom porukom obraćaju cijeloj Katoličkoj Crkvi, kao i svakom njezinu članu ponaosob, ali i cijelomu svijetu, posebice vlasnicima, urednicima i svim djelatnicima u tom važnom području života suvremenoga svijeta. Naravno, obraćaju također jednako i korisnicima njihovih poruka, ideja i informacija. I svake godine ta je poruka posvećena nekoj novoj temi, koja u prethodnom razdoblju nije bila sadržaj papinskih poruka. Tako je i ove godine učinio papa Franjo.

U skladu s odlukom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine iz 2003. godine, Svjetski dan sredstava društvene komunikacije održava se u našim biskupijama svake godine u posljednju nedjelju mjeseca rujna. Tako će taj dan, koji se ove 2022. godine održava 56. put, u skladu s tom odlukom, u našim župama biti obilježen 25. rujna.

Već kroz nekoliko godina ustalio se običaj, da predsjednik Vijeća za medije BK BiH, u dogovoru s nadležnim biskupom i župnikom, na taj dan predvodi slavlje Svete Mise u jednoj od naših župnih zajednica. Svake godine u drugoj biskupiji i drugoj župi. Započelo je Svetom Misom u Mostaru 2014. godine, te nastavljeno u Sarajevu, Banja Luci, Tomislavgradu, Žepču, Drvaru, Potocima kod Mostara i Tolisi. I nastavljajući tu lijepu tradiciju, ove godine će to, ako Bog da, biti u Bihaću, gdje ćemo zajedničku molitvu

uputiti Gospodinu Bogu za izgradnju zdravoga zajedništva među ljudima.

U povodu 56. svjetskog dana sredstava društvene komunikacije papa Franjo se ove godine obratio cijeloj svjetskoj javnosti porukom koju je naslovio: „Slušati uhom srca“. Ustvari, prije godinu dana pisao je o potrebi da se dođe i vidi kako bi se moglo imati ispravan uvid u stvarnost i o njoj pripovijedati drugima, a ove godine, nastavljajući razmišljati u istom duhu, svoju poruku posvetio temi slušanja. Naime, naspram raširene pojave gubitka sposobnosti slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu, slušanje ostaje temeljno za ljudsku komunikaciju. U tom smislu spominje kako su nekoga poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba, na što je on odgovorio: „Bezgranična želja da ga se sasluša.“ Dapače, tvrdi papa Franjo: „Slušanje je prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobroga novinarstva bez sposobnosti slušanja.“

Budući da su novinari najvažniji čimbenik u tom važnom području suvremenoga načina života i kulture, neka bude ponovljeno također ove godine, da se izborom datuma objavljivanja papine poruke nastavlja praksa, da ona bude objavljena 24. siječnja, na blagdan svetoga Franje Saleškoga, ženevskoga biskupa (umro 1622.), crkvenoga naučitelja (1877.) i zaštitnika novinara od 1923. godine.

U skladu s osnovnom Papinom nakanom, u zagovor svetoga Franje Saleškoga, preporučujemo u Božji blagoslov živote i plemenita nastojanja svih djelatnika u sredstvima društvene komunikacije da, promičući

dostojanstvo i prava ljudske osobe, istinu i opće dobro, dadnu svoj doprinos za izgradnju i učvršćenje stvarnoga zajedništva i sloge među ljudima.

Sarajevo, 31. kolovoza 2022.

✠ *Tomo Vukšić,*
predsjednik Vijeća BK BiH za sredstva društvene
komunikacije,
vrhbosanski nadbiskup i apostolski upravitelj Vojnog
ordinarijata

Poruka pape Franje za 56. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija (2022.)

Slušati uhom srca

Draga braćo i sestre!

Prošle smo godine razmišljali o nužnosti »doći i vidjeti« kako bismo otkrili stvarnost i o njoj mogli pripovijedati, polazeći od osobnog iskustva događajâ i od susreta s ljudima. Nastavljajući u tom istom duhu, sada bih skrenuo pozornost na još jedan glagol, a to je »slušati«, koji je ključan za gramatiku komunikacije i uvjet za istinski dijalog.

Doista, došli smo dotle da gubimo sposobnost slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu. Istodobno, u komunikacijskom i informatičkom području slušanje doživljava nov važan razvoj, zahvaljujući različitim *podcastovima* i *audiochat* ponudama, a to je potvrda da slušanje ostaje temeljno za ljudsku komunikaciju.

Poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba. On je odgovorio: »Bezgranična želja da ga se sasluša.« Ta želja često ostaje skrivena, ali predstavlja izazov za sve one koji su pozvani biti odgojitelji, ili pak imaju ulogu komunikatora: roditelji i nastavnici, pastiri i pastoralni djelatnici, stručnjaci na informacijskom području i oni koji obavljaju neku društvenu ili političku službu.

Slušati »uhom« srca

Iz Biblije učimo da slušanje nema samo značenje neke slušne percepcije, već je bitno povezano s dijaloškim odnosom između Boga i čovječanstva. »*Shema' Israel* – Čuj, Izraele!« (Pnz 6,4), uvod u prvu zapovijed Tore, uvijek se iznova ponavlja u Bibliji, tako da će sveti Pavao reći da »vjera dolazi od slušanja« (usp. Rim 10,17). Inicijativa, naime, dolazi od Boga koji nam govori i kojemu odgovaramo slušajući; a i to slušanje također dolazi u konačnici od njegove milosti, kao što je slučaj s novorođenčetom koje reagira na pogled i na glas mame i tate. Od pet osjetila, čini se da Bog daje prednost sluhu, možda zato što je manje invazivan, diskretniji od vida te, dakle, čovjeku ostavlja više slobode.

Slušanje odgovara Božjem poniznom stilu. To je djelovanje koje omogućuje Bogu da se objavljuje kao onaj koji, riječju, stvara čovjeka na svoju sliku, a slušajući ga priznaje za svojega sugovornika. Bog voli čovjeka: zato mu upućuje Riječ, zato »priginje uho« da bi ga čuo.

Čovjek je, naprotiv, sklon tome da izbjegava odnos, da okreće leđa i »začepi uši« da ne mora slušati. Odbijanje slušanja na kraju se često pretvara u agresiju prema drugome, kao što je to bio slučaj sa slušateljima đakona Stjepana, koji su se, pokrivši uši rukama, svi zajedno okomili na njega (usp. Dj 7,57).

S jedne je strane, dakle, Bog koji se uvijek objavljuje slobodnim očitovanjem, a s druge strane čovjek koji je pozvan biti s njim »na istoj frekvenciji« i slušati. Gospodin nedvojbeno poziva čovjeka na savez ljubavi kako bi u potpunosti mogao postati ono što mu daje: slika i prilika Božja u sposobnosti da sluša, prihvaća i

daje prostor drugima. Slušanje je, u konačnici, dimenzija ljubavi.

Zato Isus poziva učenike da provjeravaju kvalitetu svojega slušanja. »Pazite dakle *kako slušate*« (Lk 8,18): tim im riječima, nakon što je ispričao prisposobu o sijaču, stavlja do znanja da nije dovoljno slušati, već da valja dobro slušati. Samo oni koji prihvaćaju Riječ »u plemenitu i dobru« srcu i vjerno je čuvaju, donose plod života i spasenja (usp. Lk 8,15).

Samo ako posvećujemo pozornost onomu *koga* slušamo, *što* slušamo, *kako* slušamo, možemo rasti u umijeću komunikacije, čije središte nije neka teorija ili tehnika, nego »sposobnost srca koja omogućuje... blizinu« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 171).

Svi imamo uši, ali često čak i oni koji imaju savršen sluh ne mogu čuti druge. Postoji, naime, unutarinja gluhoća, koja je gora od tjelesne. Slušanje se ne tiče samo osjetila sluha, nego osobe u cjelini. Pravo sjedište slušanja je srce. Kralj Salomon, iako vrlo mlad, pokazao se mudrim jer je molio Gospodina da mu dà »pronicao srce« (1 Kr 3,9). A sveti Augustin je pozivao da slušamo srcem (*corde audire*), da primamo riječi ne izvanjskim ušima, nego na duhovan način u srcima: »Nemojte imati srce u ušima, nego uši u srcu«¹. Franjo Asiški, pak, pozivao je svoju braću da »prikhone uho srca svoga«².

Stoga prvo slušanje koje treba iznova otkriti kad se traži istinska komunikacija jest slušati sebe samoga,

¹ »Nolite habere cor in auribus, sed aures in corde« (Sermo 380, 1: *Nuova Biblioteca Agostiniana* 34, 568).

² *Pismo cijelom Redu: Fonti Francescane*, 216; *Franjevački izvori*, str. 144.

svoje istinske potrebe, one koje su upisane najdublje u nutrini svake osobe. Jednostavno moramo krenuti od toga da slušamo ono što nas čini jedinstvenima među stvorenjima: naime, od želje da budemo u odnosu s drugima i s Drugim. Nismo stvoreni da živimo kao atomi, nego da živimo zajedno.

Slušanje kao uvjet dobre komunikacije

Postoji način služenja sluhom koje nije pravo slušanje, nego sušta suprotnost. Riječ je o prislušivanju. Naime, trajno prisutna napast koja je danas, u vremenu društvenih mreža, postala još naglašenijom iskorištavanjem drugih za svoju korist, jest prislušivanje i špijuniranje. Ono što, naprotiv, komunikaciju čini dobrom i u potpunosti ljudskom, upravo je slušanje onoga koga imamo pred sobom, licem u lice, slušanje drugoga kojemu pristupamo s odanošću, povjerenjem i iskrenom otvorenosću.

Izostanak slušanja kojem, nažalost, tako često svjedočimo u svakodnevnom životu, jasno je vidljiv i u javnom životu gdje često, umjesto da slušaju jedni druge, svi govore, ogovaraju jedan drugoga iza leđa. To je pokazatelj da se, umjesto istine i dobra, traži odobravanje; umjesto da se pozornost pridaje slušanju, ona se pridaje slušateljstvu/gledateljstvu. Dobra komunikacija, naprotiv, ne pokušava impresionirati javnost umješnom doskočicom, koja ima za cilj ismijati sugovornika, nego pridaje pozornost razlozima druge strane i nastoji sagledati stvarnost u svoj složenosti. Žalosno je kada se i u Crkvi stvaraju ideološka svrstavanja; tada slušanje nestaje i ustupa mjesto besplodnim suprotstavljanjima.

Doista, u mnogim razgovorima mi uopće ne komuniciramo, nego jednostavno čekamo da drugi završi govor kako bismo nametnuli svoje stajalište. U tim situacijama, kao što primjećuje filozof Abraham Kaplan ³, dijalog postaje *duolog*, odnosno dvoglasni monolog. U pravoj komunikaciji, pak, i »ja« i »ti« su »u izlasku«, pružaju se jedno drugomu.

Slušanje je, dakle, prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobrog novinarstva bez sposobnosti slušanja. Kako bi se ponudilo temeljite, uravnotežene i cjelovite informacije, potrebno je dugo vremena slušati. Da bi se izvijestilo o nekom događaju ili u izvješću prikazala stvarnost, bitno je znati slušati i biti spremni promijeniti mišljenje, modificirati svoje polazišne pretpostavke.

Samo ako se napusti monolog, može se doći do one sukladnosti glasova koja je jamstvo prave komunikacije. Čuti više izvora, a ne »stati u prvoj gostionici« – kako nas uče stručnjaci na tom području – jamči pouzdanost i ozbiljnost informacija koje prenosimo. Slušati više glasova, slušati jedni druge, također u Crkvi, među braćom i sestrama, omogućuje nam vježbati se u umijeću razlučivanja, koje se uvijek očituje kao sposobnost orijentiranja u simfoniji glasova. Ali zašto se uopće truditi oko slušanja? Velik diplomat Svete Stolice, kardinal Agostino Casaroli govorio je o »mučeništvu strpljivosti« koje je prijeko potrebno kako bi mogli slušati i kako bi i nas slušali najzahtjevniji sugovornici, s ciljem da se u uvjetima ograničene

³ Usp. *The life of dialogue*, u: J. D. Roslansky, *Communication. A discussion at the Nobel Conference*, North-Holland Publishing Company – Amsterdam 1969., 89-108.

slobode postigne što je moguće veće dobro. Ali i u manje teškim situacijama za slušanje potrebna je krepost strpljivosti, kao i sposobnost da dopustimo da nas iznenadi istina, pa makar to bio samo djelić istine, u osobi koju slušamo. Samo čuđenje omogućuje spoznaju. Mislim na beskrajnu radoznalost djeteta, koje na svijet oko sebe gleda širom otvorenih očiju. Slušanje s takvom raspoloživošću duše – oduševljenjem djeteta u svijesti odrasle osobe – uvijek je obogaćenje, jer će uvijek postojati nešto, koliko god malo bilo, što mogu naučiti od druge osobe i koristiti u vlastitom životu.

Sposobnost slušanja društva u ovom vremenu ranjenom dugotrajnom pandemijom, dragocjenija je nego ikad. Toliko nepovjerenje koje se od ranije nakupilo prema »službenim informacijama« izazvalo je također »infodemiju«, u kojoj je svijet informacija sve teže učiniti vjerodostojnim i transparentnim. Potrebno je prignuti uho i pomno oslušivati, ponajprije društvene teškoće koje su se pogoršale usporavanjem ili prestankom mnogih gospodarskih aktivnosti.

Isto tako je stvarnost prisilnih migracija također složen problem i nitko nema gotov recept za njegovo rješavanje. Želim ponoviti da bismo, ako želimo nadići predrasude i omekšati tvrdokornost svojega srca, trebali pokušati poslušati njihove priče; svakom od njih dati ime i lice. Mnogi dobri novinari to već čine. I mnogi drugi bi to htjeli činiti, samo kad bi mogli. Ohrabrimo ih! Poslušajmo te priče! Svatko će poslije biti slobodan podupirati migracijske politike koje će smatrati najprikladnijima za svoju zemlju. Ali, pred očima, u svakom slučaju, nećemo imati brojeve, opasne osvajače, nego lica i priče konkretnih ljudi, poglede, očekivanja, patnje muškaraca i žena koje valja poslušati.

U Crkvi slušati jedni druge

I u Crkvi postoji velika potreba da jedni druge slušamo. To je najdragocjeniji i najplodonosniji dar koji možemo dati jedni drugima. Mi, kršćani, zaboravljamo da nam je službu slušanja povjerio Onaj koji je slušatelj *par excellence* i da smo pozvani sudjelovati u njegovom djelu. »Trebamo slušati Božjim uhom, ako želimo moći govoriti njegovom Riječju«⁴. Tako nas protestantski teolog Dietrich Bonhoeffer podsjeća da je prva služba koju dugujemo drugima u zajednici ta da ih slušamo. Tko ne zna slušati svojega brata, vrlo brzo neće moći slušati ni Boga⁵.

U pastoralnom radu najvažnije djelo je »apostolat uha«. Slušati, prije nego govorimo, kao što apostol Jakov opominje: »Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori« (1,19). Izdvojiti malo vlastitoga vremena da slušamo ljude, prvi je čin ljubavi.

Nedavno smo započeli sinodski proces. Molimo da to bude velika prilika za uzajamno slušanje. Zajedništvo, naime, nije rezultat strategijâ i programâ, nego se gradi na međusobnom slušanju među braćom i sestrama. Kao u zboru, jedinstvo ne zahtijeva jednoličnost, monotoniju, nego mnogostrukost i raznolikost glasova, višeglasje. Svaki glas u zboru istodobno pjeva i osluškuje druge glasove i ugrađuje se u sklad cjeline. Taj sklad je osmislio skladatelj, ali njegovo ostvarenje ovisi o simfoniji svih i svakoga pojedinačnoga glasa.

Sa sviješću da sudjelujemo u zajedništvu koje prethodi nas i uključuje, možemo ponovno otkriti Crkvu koja je simfonijska, u kojoj svatko može pjevati svojim

⁴ D. Bonhoeffer, *La vita comune*, Queriniana, Brescia 2017., 76.

⁵ Usp. *Isto*, 75.

glasom, prihvaćajući kao dar glasove drugih, kako bismo očitovali sklad cjeline koju Duh Sveti sklada.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 24. siječnja 2022., blagdan svetoga Franje Saleškog

Franjo

56. Svjetski dan sredstava društvenog priopćavanja

Propovijed

Slušati srcem

U evanđelju današnje nedjelje Isus pred farizeje donosi prisposobu o bogatašu i siromahu Lazaru. Najljepša odjeća i najfinije gozbe obilježavaju bogatašev način života. Zar to nije ideal uspješnosti kojemu stremi suvremeni svijet koji se zrcali u današnjim medijima? Pred njegovim vratima leži bolestan, prepun čireva i gladan siromah Lazar. Zar to nije svijet neuspjeha danas u tim istim medijima prezren i gotovo uklonjen iz vidokruga bogatog Zapada?

Dva tako različita svijeta, a dijeli ih tek zid. Bogataš ne vidi i ne čuje siromaha koji je pred njegovim pragom, a ubogi Lazar mašta o mrvicama ispod bogataševa stola. No jednoga dana dolazi ono neizbježno: i jedan i drugi će umrijeti i svatko će primiti svoju nagradu: Lazar će završiti u „krilu Abrahamovu“, u raj; a bogataš u paklu...

Papa Franjo će jednom zgodom istaknuti da zanemariti siromaha znači prezreti Boga. „Ima jedna pojedinost u prisposobi koju treba istaknuti: bogataš nema imena, već se spominje samo imenicom 'bogataš'; dok se siromahovo spominje pet puta, a ime 'Lazar' znači 'Bog pomaže'. Lazar, koji leži pred vratima, je stalni poziv bogatašu da se sjeti Boga, ali bogataš ne prihvaća taj poziv. Bit će stoga osuđen ne zbog svog bogatstva, već zato što nije bio kadar osjetiti samilost prema Lazaru i pomoći mu.“ Dodajmo da nas drugo čitanje iz Prve

poslanice Timoteju poziva da „osvojimo“ vječni život na koji smo pozvani, dok prorok Amos upozorava da će umuknuti veselje raskošnika.

Današnje evanđelje može se izravno povezati i s ovogodišnjom Papinom porukom uz 56. Svjetski dan sredstava društvenog priopćavanja. Prošle godine papa Franjo je u središte svoje poruke stavio glagole „doći i vidjeti“, a ove godine tu je novi glagol – „slušati“.

Bogataš, koji će kazati za sebe da je vjernik, kao što i mi to tvrdimo za sebe, uopće nije znao slušati, osobito ne srcem. Zar to nije ozbiljno upozorenje da se i mi zapitamo znamo li uopće slušati, a pogotovo srcem? Vidjeti potrebe bližnjih jer 'Lazara' ima i u našoj blizini. Bogataš se tek u Nebu sjetio Lazara u trenutku kada se više ništa nije dalo promijeniti. Nije se promijenio ni bogataš: ne moli Gospodina da ga primi u raj i prema Lazaru se i dalje odnosi kao prema sluzi i potrčku koji bi trebao ispunjavati njegove želje. Slika je to duše otvrdle u grijehu. Dopire li to preozbiljno upozorenje i do nas?

Uz riječi ovog evanđelja uvijek se prisjetim riječi sv. Ivana Pavla II. izrečenih u New Yorku 1979. godine za vrijeme njegova prva posjeta Sjedinjenim Američkim Državama. Kazao je da ova prispodoba „mora uvijek biti prisutna u našem sjećanju; mora oblikovati našu savjest“. „Ne možemo mirno stajati po strani, uživajući u vlastitom bogatstvu i slobodi, ako na bilo kojemu mjestu pred našim vratima stoji Lazar dvadesetog stoljeća“, riječi su pape Wojtyła koje su aktualne i danas jer oko nas postoje napušteni, gladni, zlostavljani, iskorištavani, oni bez liječničke skrbi,

marginalizirani... U neposrednoj blizini ili preko neke granice.

Papa Franjo u svojoj poruci s pravom upozorava da smo došli dotle da gubimo sposobnost slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu. „Poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba. On je odgovorio: 'Bezgranična želja da ga se sasluša'“, kaže Papa u ovogodišnjoj poruci uz Dan sredstva društvenog priopćivanja. I zaista, zar svatko od nas ne poželi da ga se sasluša i da ga se čuje? Nasuprot tome koliko puta nemamo vremena za to te prečesto prolazimo pokraj osoba kojima bi velika pomoć bila da ih netko samo sasluša. Koliko samo razdora u obitelji jer nitko ne želi nikoga saslušati i pokušati shvatiti bližnjega, koliko uzdrmanih međuljudskih odnosa, iz istih razloga, svuda oko nas...

Uz to papa Franjo posebno ističe: „Iz Biblije učimo da slušanje nema samo značenje neke slušne percepcije, već je bitno povezano s dijaloškim odnosom između Boga i čovječanstva. 'Shema Israel – Slušaj, Izraele!' (Pnz 6,4), uvod u prvu zapovijed Tore, uvijek se iznova ponavlja u Bibliji, tako da će sveti Pavao reći da 'vjera dolazi od slušanja' (usp. Rim 10,17).“

Dodaje da slušanje odgovara Božjem poniznom stilu: „To je djelovanje koje omogućuje Bogu da se objavljuje kao onaj koji, riječju, stvara čovjeka na svoju sliku, a slušajući ga priznaje za svojega sugovornika. Bog voli čovjeka: zato mu upućuje Riječ, zato 'priginje

uho' da bi ga čuo. Čovjek je, naprotiv, sklon tome da izbjegava odnos, da okreće leđa i 'začepi uši' da ne mora slušati. Odbijanje slušanja na kraju se često pretvara u agresiju prema drugome, kao što je to bio slučaj sa slušateljima đakona Stjepana, koji su se, pokrivši uši rukama, svi zajedno okomili na njega (usp. Dj 7,57).“

Papa ističe da „samo oni koji prihvaćaju Riječ u 'plemenitu i dobru' srcu i vjerno je čuvaju, donose plod života i spasenja (usp. Lk 8,15).“ Također kaže da svi imamo uši, ali često čak i oni koji imaju savršen sluh ne mogu čuti druge te podsjeća da je unutarinja gluhoća gora od tjelesne. „Slušanje se ne tiče samo osjetila sluha, nego osobe u cjelini. Pravo sjedište slušanja je srce,“ upozorava Sveti Otac.

„Slušanje je, dakle, prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobrog novinarstva bez sposobnosti slušanja. Kako bi se ponudilo temeljite, uravnotežene i cjelovite informacije, potrebno je dugo vremena slušati. Da bi se izvijestilo o nekom događaju ili u izvješću prikazala stvarnost, bitno je znati slušati i biti spremni promijeniti mišljenje, modificirati svoje polazišne pretpostavke.“ Papa kaže da se umjesto dijaloga često može čuti, pa i živjeti, samo monolog. Upozorava i na problem nepovjerenja prema službenim informacijama (infodemiju) koje se prikupilo tijekom posljednjih godina pandemije, ali i u slučaju složenog problema migracija.

Ističe da u Crkvi postoji velika potreba da jedni druge slušamo te da je to najdragocjeniji i najplodonosniji dar

koji možemo dati jedni drugima. „Mi, kršćani, zaboravljamo da nam je službu slušanja povjerio Onaj koji je slušatelj par excellence i da smo pozvani sudjelovati u njegovom djelu. Trebamo slušati Božjim uhom, ako želimo moći govoriti njegovom Riječju.“ I u pastoralnom radu, podsjetio je Sveti Otac, najvažnije djelo je „apostolat uha“. „Slušati, prije nego govorimo, kao što apostol Jakov opominje: 'Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori' (1,19).“

Na kraju poruke papa Franjo poziva na ponovno otkrivanje Crkve koja je simfonijska, „u kojoj svatko može pjevati svojim glasom, prihvaćajući kao dar glasove drugih, kako bismo očitovali sklad cjeline koju Duh Sveti sklada.“

Buka svijeta kojom smo svakodnevno okruženi čini da skoro ne čujemo ni sebe, a kamoli druge. Prije desetak godina američki znanstvenici su ustanovili da tijekom jednog dana prosječan čovjek putem interneta, odnosno mobitela, laptopa, ali i TV-a, novina i razgovora, pohrani 74 gigabajta informacija u svoj mozak. To je ekvivalentno sadržaju 16 filmova. Procijenili su da će se svake godine ta količina povećavati za 5% ili više... Danas smo prema tim podacima, koji su vjerojatno još i povećani, bar na 24 filma dnevno.

Ako ne naučimo razlučivati što od toga svega ponuđenog i dostupnog odabrati i slušati, ako ne naučimo provjeravati ono što čujemo, razaznati što je korisno za život jednog kršćanina prijeti nam opasnost da se u toj medijskoj halabuci izgubimo. Najveći broj medija kao osnovicu uspješnog života predstavlja usmjerenost na samog sebe, na stjecanje novca i brojne

čovjekove egoistične prohtjeve. Prodaje se san o vječnoj mladosti, sreći i blagostanju. To je privid koji želi potpuno zastrijeti misli na vječni život. To je i najkraći put da prestanemo slušati srcem i pretvorimo se u bezimenog bogataša iz evanđelja.

Prorok Sirah kaže: „Srce razborita čovjeka razmišlja o izrekama, i pažljivo uho želja je mudračeva.“ A to „srce razborito“ i „pažljivo uho“ otvaraju pred nama onaj neopisivo prelijepi svijet zrele i u punini življene kršćanske vjere, donosi nam predokus Neba ovdje na zemlji. Amen.

(Predložak homilije napisao je gosp. Brane Vrbić)

Molitva vjernika

Slušali smo i razmatrali Božju riječ. Sada uputimo Bogu i svoje molitve. On je jedini kadar istinski čuti i razumjeti naše potrebe, nakane i zahvale. Recimo zajedno:

Gospodine, usliši nas!

- Gospodine, danas si nas okupio na svetu euharistiju da kao zajednica vjernika slušamo Tvoju riječ i hranimo se kruhom života. Otvori nam srce da čujemo i razumijemo ono što nam govoriš. Osposobi nas da Tvoju riječ svjedočimo svojim životom i tako doprinosimo u izgradnji Božjeg kraljevstva, molimo Te.

- Gospodine, Ti si želio „prignuti svoje uho“ kako bi čuo ono što Ti mi imamo reći: naše molitve, potrebe, dileme, zahvale. Blagoslovi sve one koji su svoje brige povjerali samo Tebi i daj da osjete Tvoju blizinu, molimo Te.

- Gospodine, naša Crkva nalazi se na sinodskom putu na kojemu želimo čuti jedni druge. Molimo da crkveni pastiri i svi koji predvode Tvoju Crkvu na čelu s Papom Franjom prignu uho na vapaje svojih vjernika, posebno na vapaje onih koji su ostavljeni od svih, primorani napuštati svoja ognjišta. Osnaži đakone, svećenike, biskupe, sve redovnike i redovnice kako bi svojom proročkom riječju, poput starozavjetnih proroka, upozoravali na društvene nepravde u našem društvu, molimo Te.

- Gospodine, dopustio si da se u Tvojim Crkvi može čuti raznolikost ljudskih glasova. Svaki glas istodobno pjeva i osluškuje druge glasove te zajedno stvaraju jedinstvenu cjelinu. Podari nam svima dar otvorenosti da čujemo drugačije glasove i zajedno gradimo Crkvu, molimo te.

- Gospodine, čovjek današnjice sve češće okreće leđa i „začepi uši“ na potrebe drugih. Papa Franjo nas upozorava na „unutarnju gluhoću“ koja je gora od tjelesne gluhoće. Danas ti povjeravamo svoje gluhoće, svoja okretanja leđa drugima, posebno onima u potrebi. Podari nam krepost strpljivosti koja je prijeko potrebna kako bi mogli čuti drugoga, molimo Te.

- Gospodine, danas je sposobnost slušanja u ovom vremenu obilježenom pandemijom, ratovima i migracijama stanovništva dragocjenija više nego ikada. Međutim, mediji koji nas o tome izvještavaju zaboravljaju čovjeka, njegovo ime i prezime, ne čuju njegovu priču. Molimo danas na Svjetski dana sredstava društvene komunikacije za dobre novinare. Za novinare koji će biti spremni upustiti se u susret s ljudima čiji životi ovise o našoj dobroti. Gospodine, na tom putu budi im ohrabrenje, molimo Te.

- Gospodine, molimo te i za sve one koji više nisu među nama. Za naše roditelje, bake i djedove, braću i sestre, naše učitelje u vjeri, sve naše drage pokojne. Njihovi glasovi i danas odzvanjaju u našim srcima. Podari nama živima njihovu mudrost kako bismo mogli odgovorno koračati ovim svijetom, osluškivati jedni druge i hrabro naviještati Radosnu vijest Krista Spasitelja, molimo te.

Gospodine Bože, Ti nas ujediniješ svojom ljubavlju. Čuo si i naše molitve. Znane su ti i druge koje nosimo u svome srcu. Usliši ih po svojoj ljubavi, po Kristu Gospodinu našem!

(Predložak Molitve vjernika napisao je fra Ivan Tučić)

Crkva i mediji – Antologija tekstova o sredstvima društvenih komunikacija

Tiskanje knjige *Crkva i mediji* - Antologija tekstova o sredstvima društvenih komunikacija u ožujku 2022. godine, obradovala je mnoge u Crkvi u Hrvata, ali i one koji se izvan Crkve bave medijima. Bilo je više inicijativa, međutim to je veliki i zahtjevan projekt koji je mogao iznijeti samo predan tim u okviru izdavača Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Članovi tog predanog tima su nadbiskup Tomo Vukušić te urednici: Krunoslav Novak, Nedjeljko Pintarić i Jerko Valković. *Libreria Editrice Vaticana* dopustila je da se tekstovi tiskaju na hrvatskom jeziku. Nakladnik je *Glas Koncila*. Stručnu lekturu potpisuje Krunoslav Novak, a jezično uređenje Marko Alerić. U Uredničkom vijeću su Slavko Antunović, Tomo Vukušić, Krunoslav Novak, Nedjeljko Pintarić, Jerko Valković, a bio je i +Ivo Balukčić. Tekstove su na hrvatski preveli: Slavko Antunović, Darko Grden, +Živko Kustić, Danijel Labaš, Vine Mihaljević, Ivan Nekić, Ivan Šaško i Željko Tanjić.

Antologija *Crkva i mediji* sadrži: Predgovor, Uvod i četiri dijela: Pretkoncilski crkveni dokumenti o sredstvima društvenih komunikacija, Koncilski dokument o sredstvima društvenih komunikacija, Pokoncilski dokumenti o sredstvima društvenih komunikacija, Dokumenti Hrvatske Biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i na kraju Kazalo pojmova. Antologija ima 848 stranica.

Predgovor su napisali predsjednik Odbora za sredstva društvenih komunikacija HBK mons. Mijo Gorski i predsjednik Vijeća za sredstva društvenih priopćavanja BK BiH mons. Tomo Vukšić. Istaknuli su koliko tehnološki razvoj utječe na čovjeka i njegove stavove. Naveli su misli pape Ivana Pavla II. kako su sredstva društvenih komunikacija postala glavno obavijesno i odgojno sredstvo. S tim sredstvima došli su novi izazovi, ali i problemi. Crkva ima pravo upotrebljavati sredstva društvenih komunikacija za izvršavanje svog poslanja - naviještanje Radosne vijesti. Zahvalili su svima koji su se trudili oko izlaska tog iznimno vrijednog djela.

Jerko Valković u Uvodu ističe kako je „komunikacija za Crkvu konstruktivni dio njezina života i njezina poslanja.“ Crkva ima više načina prenositi Radosnu riječ primateljima, ali polaže veliku pažnju i na komunikaciju putem medija. Iznio je kratki pregled odnosa Crkve prema komunikacijskim kanalima te njihovo korištenje u svome poslanju. Naglasio je papu Lava XIII. - prvog papu koji je govorio novinarima (22. veljače 1879.). Velik iskorak Crkve u odnosu prema medijima je Dekret *Inter mirifica* Drugog vatikanskog koncila.

Prvi dio, Pretkoncilski crkveni dokumenti o sredstvima društvenih komunikacija, sadrži dvije enciklike, jednu apostolsku pobudnicu i jedan govor. Enciklike su Enciklika o kinematografiji *Vigilanti cura* papa Pija XI. iz 1936. i Enciklika o kinematografiji, radiju i televiziji *Miranda prorsus* pape Pija XII. iz 1957. Apostolska pobudnica predstavnicima svijeta kinematografije pape Pija XII. iz 1955. i govor pape Pija XII. koji je održao

katoličkim novinarima okupljenim u Rimu na IV. međunarodnom kongresu 1950.

Dekret o sredstvima društvenih komunikacija *Inter mirifica* izglasan je na Drugom vatikanskom saboru 1963 godine. Taj Dekret je drugi dio ove Antologije. Sigurno je odredio novi odnos Crkve prema medijima. Nakon Drugog vatikanskog koncila Crkva je posvetila više pozornosti sredstvima društvenih komunikacija. Zato je treći dio u Antologiji Crkva i mediji i najveći. Sadržaj je podijeljen po slovima A, B i C. Pod slovom A dokumenti su koje je donijelo Papinsko vijeće za sredstava društvenih komunikacija: Pastoralni naputak *Communio et progressio* (1971.), Pornografija i nasilje: u sredstvima društvenih komunikacija: pastoralni odgovor (1989.), Pastoralna uputa dolaskom novog doba *Aetatis novae* o društvenim komunikacijama dvadeset godina nakon *Communio et progressio* (1922.), *Etika u oglašavanju* (1997.), *Etika u sredstvima društvenih komunikacija* (2000.), *Etika na internetu* (2002.) i *Crkva i internet* (2002.). Zatim *Smjernice za odgoj i izobrazbu budućnih svećenika o sredstvima društvenih komunikacija* Kongregacije za katolički odgoj iz 1986. godine, *Naputak o nekim aspektima upotrebe sredstava društvenih komunikacija u promicanju nauka vjere* Kongregacije za nauk vjere iz 1992. godine i Apostolsko pismo odgovornima za sredstava društvenih komunikacija *Brzi razvoj* pape Ivana Pavla II. iz 2005. godine. Pod slovom B su sve poruke papa za Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija od 1967. do 2021. godine. Pod slovom C su isječci o sredstvima društvenih komunikacija u drugim crkvenim dokumentima od Enciklike *Rerum omnium perturbationem* o svetom Franji Saleškom

pape Pija XI. iz 1923. do Enciklike o bratstvu i socijalnom prijateljstvu *Fratelli tutti* pape Franje iz 2020. godine.

U četvrtom dijelu su dokumentni Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH. Tri su dokumenta Hrvatske biskupske konferencije: Pastoralne smjernice *Crkva i mediji* (2006.), dio iz Pastoralne smjernice na početku trećeg tisućljeća *Na svetost pozvani* (2002.) i Temeljni dokumenti za televizijski i radijski prijenos liturgijskih slavlja *Prijenos liturgijskih slavlja* (2009.). Biskupska konferencija BiH objavila je dva dokumenta: Direktorij za sredstva društvenih komunikacija *Mediji – divni božji darovi u službi evanđelja* (2005.) i Temeljne odredbe BK BiH za televizijski, radijski i internetski prijenos liturgijskih slavlja *Liturgijska slavlja u izravnim prijenosima* (2010.).

Svaka zahvala ide svima koji su se potrudili da na hrvatskom jeziku iziđe ovo velebno djelo. Uvjeren sam kako će ova Antologija pridonijeti boljem razumijevanju medija te njihova značenja i svrhe kako svima u Crkvi tako i onima koji se bave masovnim komunikacijama izvan nje.

Mostar, 15. 7. 2022.

Fra Iko Skoko